

Het blauwe bord

Op de stromende rivieren geldt òf het Binnenvaartpolitiereglement (BPR) òf het Rijnvaartpolitiereglement (RPR). Het lastige is dat de regels enigszins verschillend zijn. In deze brochure worden de verschillen duidelijk gemaakt en toegelicht.

Volgens het BPR moeten kleine schepen op een groot aantal wateren in Nederland zoveel mogelijk langs de stuurboordwal varen. Deze wateren staan vermeld BPR-bijlage 15a. Op overige wateren is het raadzaam om stuurboordwal te houden.

Op de grote rivieren Boven-Rijn, Waal, Pannerdensch Kanaal, Neder-Rijn, Lek, Geldersche IJssel en Maas mogen grote schepen zowel stuurboordwal als bakboordwal varen. Op deze rivieren staat een sterke stroming. Daarom kiest een groot schip dat tegen de stroom in moet varen het liefst de kant waar de minste stroom loopt. Dat is in de binnenbocht. Dus in een bocht naar stuurboord de stuurboordwal en in een bocht naar bakboord de bakboordwal. Een groot schip toont in dat laatste geval een blauw bord met wit flikkerlicht.

Let op: diepgeladen schepen die voldoende motorvermogen hebben, zoals meerbakduwschepen, kiezen stroomopwaarts wel de diepere buitenbocht.

Deze bijzondere regels leveren soms angstige momenten op voor zowel de recreatievaart als de beroepsvaart. Zo kan er voor een recreant die keurig aan stuurboordwal vaart ineens een binnenvaartschip opdoemen die hard met stroom mee de hele buitenbocht nodig heeft. Binnenvaartschippers ergeren zich op hun beurt aan recreanten die op een onverstandige plaats in het vaarwater varen of die niet goed reageren op het blauwe bord.

Definities

Groot schip = een schip langer dan 20 meter

Klein schip = een schip korter dan 20 meter *

Ontmoeten = naderen op tegengestelde koersen

Opvaart = tegen de stroming van de rivier invaren

Afvaart = met de stroming van de rivier meevaren

Uitwijken = van koers veranderen

* Let op: Er zijn uitzonderingen. Raadpleeg de reglementen.

Rechter- en linkeroever

Als u stroomafwaarts (dus met de stroomrichting mee) kijkt, is de rechteroever aan stuurboord (rechts van u). De linkeroever is dan aan bakboord (links van u). De termen linker- en rechteroever worden vaak gebruikt in het marifoonverkeer.

Opvarend groot versus afvarend klein

Een groot schip dat tegen de stroom in opvaart, moet een geschikte weg vrijlaten voor de afvaart. In BPR-gebied moet dit ongeacht of die afvaart groot of klein is. Die geschikte weg kan aan bakboord of aan stuurboord van het opvarend schip zijn. Soms laat de opvaart voor een afvarend klein schip aan beide zijden voldoende ruimte. Als een opvarend groot schip langs de rechteroever (dus aan de 'linkerkant') vaart en dus aan stuurboord de weg vrijlaat, dan toont het een blauw bord met daarbij een wit helder rondom schijnend flikkerlicht. Door dit teken geeft het aan dat hij 'stuurboord op stuurboord' wil ontmoeten met het afvarende schip.

Het afvarend kleine schip dat met een opvarend schip met blauw bord wordt geconfronteerd, moet voorrang verlenen. In BPR-gebied moet het kleine schip bij voorkeur reageren op het blauwe bord. In RPR-gebied is slechts bepaald dat klein altijd moet wijken voor groot.

In BPR-gebied moet een opvarend groot schip ook voor een klein afvarend schip het blauwe bord tonen als hij 'stuurboord op stuurboord' wil ontmoeten. Hiermee toont het opvarende grote schip dat hij voor een klein schip een geschikte vaarruimte vrijlaat aan zijn stuurboordzijde.

Afvarend groot versus opvarend klein

Een klein schip dat tegen de stroom in opvaart, moet uitwijken voor een groot schip dat met de stroom mee vaart. Het afvarende grote schip zal meestal voor de buitenbocht kiezen. Het kleine schip moet hierop anticiperen door uit te wijken.

Het kleine schip vaart het beste stuurboord van het midden, ongeveer op een derde deel van de totale vaarwaterbreedte uit z'n stuurboordwal, omdat het vanuit die positie het snelst de juiste beslissing kan nemen: naar stuurboord of naar bakboord uitwijken. Het uitwijken moet overdreven duidelijk gebeuren zodat het grote schip ziet wat het kleine schip doet. Tegenstrooms varend is het soms moeilijk in te schatten hoe snel het grote schip nadert. Die heeft immers stroom mee.

Op de BPR-wateren buiten Geldersche IJssel en Maas is de hoofdregel 'bakboord op bakboord' waar in bijzondere (met name genoemde) gevallen van mag worden afgeweken. Op de Geldersche IJssel en Maas is de hoofdregel: hetzij 'stuurboord op stuurboord' hetzij 'bakboord op bakboord'. Welke keus wordt gemaakt hangt af van de loop van de rivier en de positie van andere schepen.

Opvarend klein versus afvarend klein

Kleine schepen op tegengestelde koersen moeten bij gevaar voor aanvaring voor elkaar naar stuurboord uitwijken. Let op: een klein vaartuig mag zelf nooit een blauw bord met een wit helder rondom schijnend flikkerlicht tonen.

Algemeen

Het wordt ingewikkelder bij meer dan twee schepen, groot en klein. Neem bij twijfel via de marifoon contact met elkaar op en maak duidelijke afspraken. Kijk altijd heel goed om u heen voor u oversteekt of naar midvaarwater gaat om te reageren op een blauw bord. Een afvarend groot schip is sneller bij u dan u denkt.

De Waal

Op de Waal is sprake van twee elkaar bijtende regels. Het RPR bepaalt in artikel 6.02 dat klein altijd moet wijken voor groot en het BPR bepaalt in artikel 9.04 lid 2 onder andere voor de Waal de stuurboordwalplicht. Die stuurboordwalplicht botst met de ontmoetingsregels op de Waal. In de toelichting van het BPR is verklaard dat het soms beter is de stuurboordwal los te laten en over te steken naar de bakboordwal. De toelichting noemt onder andere opvaart met blauw bord als reden voor een klein schip om de stuurboordwal los te laten. Een afvarend klein schip op de Waal reageert op die manier op opvaart met blauw bord.

Maar op de Waal vaart opvaart zònder blauw bord langs de linkeroever tegelijkertijd met opvaart mèt blauw bord langs de rechteroever. Voor een afvarend klein schip kan dit een gevaarlijke situatie opleveren. Naar bakboord uitwijken is nauwelijks een optie vanwege de drukke afvaart, die middendoor gaat. In zo'n geval is te hopen dat de opvaart met blauw bord aan haar bakboordwal (dus voor het kleine schip stuurboordwal) ruimte vrijlaat voor de kleine afvaart die immers geen kant op kan. Maar het RPR schrijft dat niet voor. Soms biedt tijdig (!) marifooncontact een oplossing voor een veilige ontmoeting.

Samen door de bocht

In de bochten tussen Nijmegen en de Pannerdensch Kop heeft Rijkswaterstaat in overleg met het Watersportverbond en de Koninklijke Schuttevaer een aantal recreatievaargeulen gecreëerd. In de daarvoor geschikte bochten is achter de hoofdbetoning de zogenaamde recreatiebetoning aangebracht. Deze recreatievaargeulen bieden de mogelijkheid om in de bochten bij en bovenstrooms van Nijmegen de grote en kleine schepen van elkaar te scheiden zodat ze niet in elkaars vaarwater zitten. Deze aanvullende vaargeulen zijn 20 meter breed en 2 meter diep.

Aanbevelingen voor het varen op stromende rivieren

Zorg er in ieder geval voor dat u goed zichtbaar bent. Bijvoorbeeld door middel van een vlag die u zo hoog mogelijk voert. Een goed geplaatste radarreflector maakt u beter waarneembaar op de radarschermen van de grote schepen. Ook hier geldt: kijk regelmatig achterom, vaar een duidelijke koers en blijf uit de dode hoek van de binnenvaartschipper. Steek alleen het vaarwater over als dit veilig kan. Overweeg de aanschaf van een marifoon. Deze uitrusting draagt bij aan uw veiligheid.

Als gevolg van de bijna altijd aanwezige golfslag op rivieren kan, door loswoelen van het bezinksel of condenswater in de tank, de motor afslaan. Daarom is het belangrijk om met een schone brandstoftank en schone filters te varen. Hiermee voorkomt u dat de motor stilvalt, wat op vaarwegen met beroepsvaart grote gevolgen kan hebben.

RPR: BOVENRIJN en WAAL

GROOT stroomopwaarts vaart via de binnenbocht waar de minste tegenstroming staat. Diepgaande schepen mijden de ondiepe binnenbocht.

KLEIN stroomafwaarts verplicht aan stuurboordwal blijven, maar zo nodig uitwijken naar bakboord.

GROOT stroomafwaarts vaart via de buitenbocht waar de meeste stroming staat of houdt het midden aan.

KLEIN stroomopwaarts verplicht aan stuurboordwal blijven, maar zo nodig uitwijken naar bakboord.

RPR: PANNERDENSCH KANAAL, NEDER-RIJN en LEK

GROOT stroomopwaarts vaart via de binnenbocht waar de minste tegenstroming staat. Diepgaande schepen mijden de ondiepe binnenbocht.

KLEIN stroomafwaarts stuurboordwal houden.

KLEIN stroomafwaarts wijkt indien nodig naar bakboord voor opvarend GROOT met blauw bord.

KLEIN stroomafwaarts wijkt indien nodig naar stuurboord voor opvarend GROOT zonder blauw bord.

GROOT stroomafwaarts vaart via de buitenbocht waar de meeste stroming mee staat of houdt het midden aan.

KLEIN stroomopwaarts stuurboordwal houden.

KLEIN stroomopwaarts vóór of in een bocht naar bakboord voor afvarend GROOT, indien nodig uitwijken naar bakboord.

KLEIN stroomopwaarts vóór of in een bocht naar stuurboord voor afvarend GROOT, indien nodig uitwijken naar stuurboord.

BPR: GELDERSCHE IJSSEL en MAAS

GROOT stroomopwaarts vaart via de binnenbocht waar de minste tegenstroming staat. Diepgaande schepen mijden de ondiepe binnenbocht.

KLEIN stroomafwaarts stuurboord van het midden houden.

KLEIN stroomafwaarts wijkt naar bakboord voor opvarend GROOT met blauw bord.

KLEIN stroomafwaarts wijkt naar stuurboord voor opvarend GROOT zonder blauw bord.

GROOT stroomafwaarts vaart via de buitenbocht waar de meeste stroming mee staat of houdt het midden aan.

KLEIN stroomopwaarts stuurboord van het midden houden.

KLEIN stroomopwaarts vóór of in een bocht naar bakboord voor afvarend GROOT uitwijken naar bakboord.

KLEIN stroomopwaarts vóór of in een bocht naar stuurboord voor afvarend GROOT uitwijken naar stuurboord.

Varen doe je samen is een initiatief van Rijkswaterstaat, de Provincies, Havenbedrijf Rotterdam, Groningen Seaports, Haven Amsterdam, Koninklijke Schuttevaer, ANWB, Watersportverbond, HISWA en SRN. De doelstelling is om de veiligheid op het water te vergroten. Vooral op de wateren waar beroepsvaart en recreatievaart samen varen.

Vragen? Kijk op www.varendoejesamen.nl of bel Rijkswaterstaat op 0800-8002.

